

Na polykulturní lokalitě bylo mimo jiné doloženo zázemí vsi Novosady z 15.–18. století reprezentované především mělkými jámkami čtvercového tvaru. Nacházely se v řadách podél parcelních hranic v četných superpozicích (obr. 34). Další výrazný relikt představují studny s rozmanitými výdřevami jak v podobě proutěných výpletů, tak roubených. Vlastní zástavba vsi v podstatě kopírovala linii dnešní ulice Nové Sady a je skryta pod vozovkou (AMČR). V souboru nálezů lze vyzdvihnout např. kachli se lvem (obr. 35) a také několik keramických dýmek (obr. 36).

Literatura

AMČR: Záznam M-201903450 [cit. 2021-10-07]. Archeologická mapa České republiky.

AMČR: Záznam M-202100310 [cit. 2021-10-07]. Archeologická mapa České republiky.

Summary

An excavation in Nové Sady Street in Brno (Staré Brno cadastral area, Brno-City District; Fig. 33) documented farming facilities of houses of the former Novosady village in the form of shallow cesspits and wells from the 15th–18th centuries (Fig. 34). Outstanding finds include, for instance, a tile with a lion and several ceramic smoking pipes (Fig. 35, 36).

Michala Příbylová

Brno (k. ú. Štýřice, okr. Brno-město)

Ul. Grmelova, parc. č. 506/1–506/3.

Mladohradištní období (RS4), novověk. Sídliště. Skupina/síť sond. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: dočasně Archaia Brno z. ú.

Lokalizace: S-JTSK – S1: -599000.776, -1162202.052; -598983.960, -1162023.916; S2: -598988.754, -1162109.412; -598985.676, -1162106.035; S3: -598991.513, -1162201.942; -598983.050, -1162023.939

Záchranný archeologický výzkum (akce A024/2020) byl vyvolán stavbou „Brno, Grmelova – rekonstrukce kanalizace a vodovodu“ a probíhal v období od dubna do září 2020. Výkopy kanalizace a vodovodu, včetně jejich přípojek, zasáhly velkou část plochy ulice Grmelovy, lokálně i do ulice Sobotkovy a Vojtovy (obr. 37). Podařilo se získat cenné informace ke starším terénům v tomto prostoru, a to navzdory skutečnosti, že výzkum byl z velké části prováděn pouze formou dohledu a dokumentace obnažených stěn výkopů.

Geologické podloží je v prostoru zkoumané lokality tvořeno kvarténními sprašemi a sprašovými sedimenty, které jsou uloženy na reliktech štěrku a štěrkopísků řeky Svatky. Svrchní část sprašového podloží je ukončena oranžovým prachovým sedimentem, na který nasedá holocénní půda typu hnědozemě o maximální zachycené mocnosti 70 cm. Svrchní část tohoto půdního horizontu byla místy zkulturněna, snad již v období pravěku, především pak v mladší době hradištní (2. polovina 11.–12. století).

Kromě pravěkého období byla zkoumaná lokalita osídlena především v mladší době hradištní, kam můžeme s jistotou zařadit 9 výkopů. Většinou se jednalo o běžné sídlištní jámy blíže neurčené funkce, v jednom případě o jámu zásobní. Vzhledem k charakteru výzkumu se většinu archeologických situací nepodařilo přesněji časově zařadit (15 výkopů). Je však pravděpodobné, že také náleží nejvýrazněji zachycenému osídlení z mladší doby hradištní, některé snad i pravěku. Nová zjištění umožňují rozšířit dosud známou rozlohu areálu raně středověké brněnské aglomerace jižním směrem od předpokládaného centra

mezi Mendlovým náměstím a ulicí Poříčí. Množství zjištěných reliktů zvláště v severní části ulice Grmelovy vylučuje jeho periferní charakter.

Zkoumané území bylo během 12. století opuštěno a později využíváno jako polnosti a zázemí redukováného osídlení, které se na svrateckém pravobřeží koncentrovalo od 13. století pravděpodobně pouze kolem severní části dnešní ulice Vídeňská a západní části ulice Polní. Téměř v celém prostoru ulice Grmelova byla dobře pozorovatelná orniční vrstva, která se zde vytvořila pravděpodobně neustálým obděláváním půdy a dalšími biologickými procesy v období středověku, ale především raného novověku. Tato vrstva překrývala všechny pravěké i raně středověké výkopy. V severní části Grmelovy ulice v místech vyústění do ulice Vojtovy byly na půdním horizontu uloženy vrstvy navážkového charakteru, které by snad bylo možné spojit s rozplavováním sedimentů z nedaleké vodoteče probíhající přibližně v trase ulice Vojtovy. Mohly by vzniknout v 19., případně na počátku 20. století (Sedláčková, Šimík 2020).

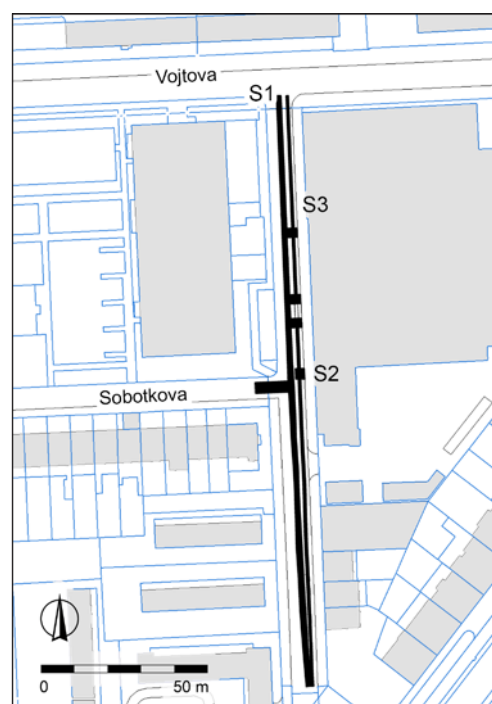
Literatura

Sedláčková, L., Šimík, J. 2020: *Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při stavbě „Brno, Grmelova – rekonstrukce kanalizace a vodovodu“*. Rkp. nálezové zprávy, č. akce A024/2020. Uloženo: archiv Archaia Brno z. ú.

Summary

An excavation during the reconstruction of the sewerage and water system in the area of Grmelova Street in Brno (Štýřice cadastral area, Brno-City District; Fig. 37) detected Late Hillfort Period occupation (second half of the 11th and 12th centuries), which extends the area known to date of the early medieval Brno agglomeration south of the presumed centre of Mendlovo Square.

Lenka Sedláčková, Jakub Šimík

Obr. 37. Brno, ulice Grmelova (A024/2020). Zaměření sledovaných sond kanalizace a vodovodu. Archaia Brno z. ú.

Fig. 37. Brno, Grmelova Street (A024/2020). Survey of the monitored water and sewerage system test pits. Archaia Brno z. ú.